

Please check that you have received correct paper.

N.B: 1. All questions are compulsory.

2. Figures to the right indicate full marks.

3. Answer to both the sections should be written in the same answer book.

Section I

Q.1 Define Marketing. Explain the various concepts of marketing.

OR

Discuss the concept of Marketing Research. Explain its importance to business organisations.

10

Q. 2 Explain the factors influencing consumer behaviour.

OR

Discuss the term Market segmentation. Explain its importance in today's marketing world.

10

Q.3 Explain the concept of Product Life Cycle along with its stages.

OR

Explain the various methods of pricing.

10

Q.4 Elucidate the concept of Rural Marketing. Explain the challenges faced by Rural marketing in India.

OR

Discuss Retail Marketing. Explain the recent trends in retailing.

10

Q.5 Write short notes on any two of the following:

a. Niche Marketing

b. Promotion Mix

c. Internet marketing

d. Service marketing

10

OR

Q.5 CASE STUDY

Marketing information system (MIS) is a technique used by a firm for collection of information regarding all marketing variables. Any organisation can have different types of marketing problems such as decline in market share, decline in profits, competition etc. MIS provides concrete solution for every problem. Therefore MIS is treated as an integral part in an organisation.

Answer the following Questions:-

a) Define MIS

5

b) Discuss the components of MIS.

5

Q. P. Code: 36459

Section II

Q. 6 Explain the characteristics of Human resource Management.

OR

Explain the steps of scientific selection process of recruitment. 10

Q.7 Explain the different interview methods used by HR managers.

OR

Explain the concept of performance appraisal and give its benefits and limitations. 10

Q.8 Enumerate the different traits of leadership.

OR

Discuss the concept of motivation. Explain Mc Gregor's Theory X and Theory Y of motivation. 10

Q.9 Explain the significance of Human Resource Accounting in today's competitive world.

OR

Define Succession Planning and explain its importance 10

Q.10 Write short notes on **any two** of the following:

- a. Employee Morale
- b. 360 degree Appraisal
- c. Maslow's theory of Motivation
- d. Team building

10

OR

Q.10 CASE STUDY

Training and development activity is an important HRM function. Training helps the human resources capable of handling any type of issues within an organisation. It helps to improve the efficiency of employees. It assists the employees to take bold decisions. Because of this every organisation goes for on the job as well as off the job training.

Answer the following question:-

- a) State the importance of training. 5
- b) Discuss the off- the- Job training methods. 5

कृपया विद्यार्थ्यांनी योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाल्याची खात्री करावी.

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य.
 २. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३. दोन्ही विभागातील प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेमध्ये लिहावीत.

विभाग १

१. विपणनाचा अर्थ सांगून विपणनाच्या विविध संकल्पना स्पष्ट करा.
किंवा
विपणन संशोधन ही संकल्पना स्पष्ट करून तिचे व्यवसाय संस्थांच्यादृष्टीने महत्त्व विशद करा. १०
२. ग्राहक वर्तनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
किंवा
'विपणी प्रभागीकरण' ही संकल्पना स्पष्ट करा. विपणी प्रभागीकरणाचे आजच्या जागतिक विपणनातील महत्त्व स्पष्ट करा. १०
३. उत्पादन जीवन चक्र ही संज्ञा तीच्या टप्प्यासह विशद करा.
किंवा
किंमत ठरविण्याच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा. १०
४. ग्रामीण विपणन ही संकल्पना स्पष्ट करा. भारतीय ग्रामीण विपणनाची आव्हाने विशद करा.
किंवा
किरकोळ व्यापार विपणन म्हणजे काय? किरकोळ व्यापार विपणनातील आधुनिक कल स्पष्ट करा. १०
५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोवर टीपा लिहा. १०
अ) लघुत्तम विपणन
ब) वृद्धी मिश्रण
क) इंटरनेट विपणन
ड) सेवा विपणन

किंवा

केस स्टडी

विपणन माहिती प्रणाली (MIS) व्यवसाय संस्थेमार्फत विपणनासंबंधीत सर्व घटकांची माहिती संकलीत करण्यासाठी वापरले जाणारे महत्त्वाचे तंत्र आहे. कोणत्याही व्यवसाय संस्थेला बाजारपेठेतील हिस्स्यातील घसरण, नफ्यातील घसरण, स्पर्धक या सारख्या विविध विपणन समस्या असु शकतात. विपणन माहिती प्रणाली प्रत्येक समस्येवर निश्चीत उपाययोजना पुरविते. त्यामुळे विपणन माहिती प्रणाली हा व्यवसाय संस्थेचा महत्त्वाचा अविभाज्य भाग मानला जातो.

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ) विपणन माहिती प्रणाली व्याख्या लिहा.

ब) विपणन माहिती प्रणालीचे घटक विशद करा.

०५

०५

विभाग - २

६. मानवी संसाधन व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

शास्त्रीय निवड प्रक्रियेचे टप्पे विशद करा.

१०

७. मानवी संसाधन व्यवस्थापकामार्फत वापरल्या जाणाऱ्या मुलाखतीच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

किंवा

कार्यसिध्दी मूल्यमापन म्हणजे काय सांगून कार्यसिध्दी मूल्यमापनाचे फायदे व मर्यादा सांगा.

१०

८. नेतृत्वाचे विविध गुण विशद करा.

किंवा

‘अभिप्रेरण’ ही संकल्पना स्पष्ट करून मॅग्रीगर यांचे अभिप्रेरणेचे ‘क्ष’ व ‘य’ सिध्दांत विशद करा.

१०

९. आजच्या स्पर्धात्मक जगातील मानवी संसाधन लेखांकनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

वारसाधिकारी नियोजन म्हणजे काय? वारसाधिकारी नियोजनाचे महत्त्व सांगा.

१०

१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोवर संक्षिप्त टीपा लिहा.

१०

अ) कर्मचाऱ्याचे मनोर्ध्व

ब) ३६०° मूल्यमापन

क) मास्लोचा अभिप्रेरण सिध्दांत

ड) संघ उभारणी

किंवा

केस स्टडी:

प्रशिक्षण व विकास उपक्रम हे मानवी संसाधन व्यवस्थापनाचे महत्वाचे कार्य आहे. प्रशिक्षणामुळे संघटनेतील कोणत्याही प्रकारची घटना हाताळण्यासाठी मानवी संसाधनाला सक्षम बनविण्यास मदत होते. प्रशिक्षणामुळे कर्मचाऱ्यांची कार्यक्षमता वाढण्यास मदत होते तसेच कर्मचाऱ्यांना धाडसी निर्णय घेण्यास मदत होते. यामुळे प्रत्येक संघटना कर्मचारी काम करताना आणि काम करत नसताना ही प्रशिक्षण देतात.

खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा.

अ) प्रशिक्षणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

०५

ब) काम करत नसतानाच्या प्रशिक्षण पद्धती विशद करा.

०५